

tott, 60 éves kora után, az al-
bérleti hányattatások után éle-
te első önálló lakásához felesé-
gével. Kicsiny, egyszobás laká-
sának minden zegét-zugát
megtöltötték az évtizedek so-
rán, lemondások árán meg-
szerzett kedvenc szerzőinek
könyvei, „örök útítársai”.
Ezért a csekélyke kényelemért
azonban nagy árat fizetett, éjje-
leit áldozta fel különmunkák
végzésére, hogy szerény lét-
alapját fenntarthassa. De soha
nem panaszkodott, a szellem
arisztokratáját jellemző derűs
aszketizmussal viselte el a kor-
szak által ráért terheket.
A szellemi tájékozódásról
ezekben a nehéz években sem
mondott le. A háború előtt az
„élet és művészet” témája állt
gondolkozása középpontjában,
most, amikor hatvanévesen
kellott újrakezdenie az életet,

gondolatai a „tudomány és az
élet” morális összefüggéseinek
kérdései körül kristályosodtak
ki, főképpen a zseniális mate-
matikus, *Bolyai János* életének
és tevékenységének értelmét
kutatva. Közel egy tucat tanul-
mányában foglalkozott a Bo-
lyai-kérdéssel, meglátva élet-
művében, hogy a „spatiumok”
kérdései elválaszthatatlanok az
ember moráljától és üdvétől,
mert ez utóbbiak nélkül min-
den tudomány és minden tevé-
kenység értelmetlen, sőt kárté-
kony is válhat.

Nyugdíjazása távolról sem
jelentett „nyugalomba vonu-
lást”. Továbbra is külső mun-
katársa maradt a Műszaki
Könyvtárnak, referátumokat
osztályozva még jóval túl
nyolcvanadik életévén is, kutató
tevékenységét pedig szabad
idejében folytatta. Tudta,

hogy aki az igazságot megalku-
vás nélkül keresi, annak min-
den eredményért keményen
meg kell fizetnie. Joggal írta az
érvényesülés felé vezető széles
utat választókról, hogy „Mit
tudnak a szellem megkísértése-
iről azok, akik árendába bocsá-
tott fejfel mászkálnak korlátok
tisztületével!”

Életműve és hosszú élete,
mely az utolsó évben oly
csendben zsugorodott össze,
mint a kiégett mécses fénye,
azt a tanulságot hagyta a követ-
kező nemzedékre, könyvtáro-
sokra és gondolkodókra, hogy
a nehéz szolgálatok idején és a
„szellem megkísértései” köze-
pette se bocsássák „árendába”
fejüket és ne tiszteljék a szán-
dékosan emelt korlátokat, ha-
nem a szabad szellem nevében
kövessék vezérlő csillagukat.

D. P.

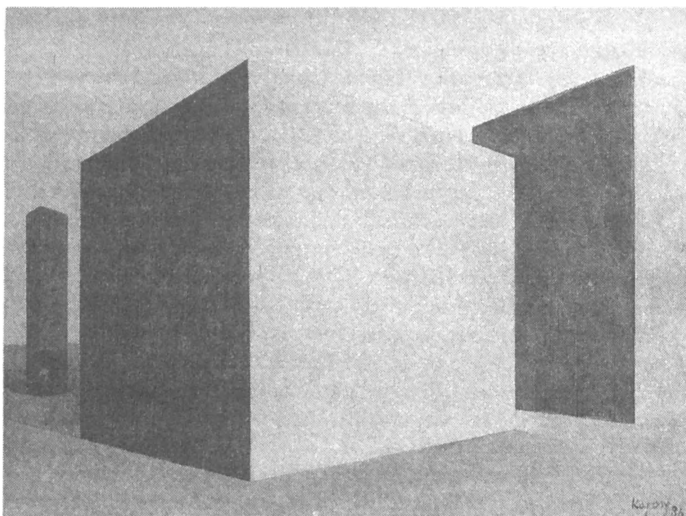
Visszhang

A milói Vénusz mosolya, avagy az egyszerű könyvtáros esete a geopolitikával

Olvastam kedvenc szakmai lapomban
(*Könyvtáros*, 1990/3. sz.), miszerint, ha kétsé-
geim támadnának arra nézvést, hová is tartozik
kicsinyke hazám amúgy geopolitice, akkor a
legcélravezetőbb felütnöm a könyvtári folyó-
iratokat – az sem baj, ha egyből az *Art Library
Journal* le kezdem, s máris tájékozottabb le-
szek. Azt is megtudhatom az opusból, hogy
az Európához tartozás egyik (netán fő?!) krité-
rium az, hogy kölcsönöznek-e műalkotásokat
az adott országban, avagy sem. Továbbá – ez
ugyan csak szerénységem következtetése az ol-
vasottakról – a műalkotás-kölcsönzés az adott
ország politikai-társadalmi viszonyainak függ-
vénye, mert ugyebár hogyan is értelmezhetnők
másként az alábbi passzust: „Mi a legnagyobb

szegénységben, a legszörnyűbb elnyomás alatt
sinylődünk, amikor 1955-ben Hollandiá-
ban...” stb. Itt ugyan tisztelettel megkérdé-
zem a szerzőt, hogy biztos-e az 1955-ös év-
számban, már ami a szegénység és a nyomor
mélységét illeti. Azt már csak halkán jegyzem
meg, hogy az Európához tartozás nem a meg-
kérdésünktől függ, még csak nem is a vas-
függöny felnyitásától, bár ez utóbbi kétsége-
tenül javunkra irándó.

A „Hol van Európa határa” című cikk szer-
zője azt állítja, hogy „Nálunk nemhogy műal-
kotások kölcsönzése nem folyik, de a kultúrpo-
litikának hála, még a hivatásos múzeumok sem
tudják gyűjteményüket a kívánatos mértékben
gyarapítani.” A fenti – mondhatni „ex cathed-

ra” állítás második részével tulajdonképpen semmi bajom, az elsővel viszont, ami a műalkotások kölcsönzésének kategorikus tagadását illeti..., szóval az egyszerűen nem felel meg a tényeknek, úgy is mondhatnám, a minimális igazságtartalmat is nélkülözi, de erre még később visszatérek.

Végképp elfogadhatatlan számomra az az állítás is, hogy azért nem vásárolnak műalkotásokat az emberek (pontosabban egy ún. szűk réteg), mert a képre, szoborra, netán antikvitásra szánt pénzüket felemészti a hangverseny, színház vagy éppen operabérlet. Ha nem akarom komolyságomat megőrizni, akkor valami olyasmit kellene leírnom, hogy „mindjárt sírva fakadok”, vagy valami efféle. A legjobb tudomásom szerint a mai napig nem készült olyan felmérés, amely azt vizsgálta volna, hogy milyen összefüggés van az operabérletek árának emelkedése és a képvásárlások csökkenése között. Ennek hiányában pedig tényként közölni egy megöly frappánsnak ható hipotézist, nem egyéb demagógiánál.

Tószegi Zsuzsanna hivatkozik az 1987-es felmérést elemző, *Lencső László* tollából megjelent cikkre (*Könyvtáros*, 1988/5. sz.), olvasata azonban önkényes, de legalábbis pontatlan. Szerinte – így Lencső – „a könyvtári kiállítások többsége spontán módon szerveződik...”. Ezzel szemben a szövegű közlés: „Az elmúlt két év könyvtári kiállításainak felsorolásait, összesítéseit vizsgálva, sokszor szembetűnő a spontaneitás.” A figyelmes olvasóra bízom, hogy a *sokszor* és a *többsége* közötti különbséget

mérlegelje. Az már csak szórszálhasogatás részemről, hogy a *Lencső László* által a következő mondatban említett „kevés könyvtár” *Tószegi Zsuzsannánál* „igen kevés könyvtár”-ra avanszálódik.

A cikkben említett Szentesi Városi Könyvtárról csak annyit, hogy az ottani kollégák a saját koncepciójukat csak saját megyéjük többi könyvtárával állították szembe (lásd Lencső), nem pedig az általános gyakorlattal, ahogyan ezt *Tószegi* írása sugallja. Egyébként, s itt hadd hivatkozzam ismét *Lencső Lászlóra*, az át nem gondoltság a propagandaanyagokra volt jellemző, nem pedig a kiállítások szervezésére.

Visszatérve a hozzászólásom tárgyát képező írás talán legsúlyosabb állítására, ti. arra, hogy „nálunk nemhogy műalkotások kölcsönzése nem folyik...”, legyen szabad előbb Lencsőt idéznem: „Igazán komoly, kölcsönözhető anyaggal mindössze három, artotéka gyűjteményt kialakító intézmény (FSZEK XX. [sic!] ker. főkönyvtár, Békéscsabai Megyei Könyvtár, Jászberényi Városi Könyvtár) rendelkezik. Közülük a fővárosi könyvtár körülbelül két és fél ezer grafikát és képet tud kölcsönözni.” Ehhez csak annyit teszek hozzá, hogy az FSZEK X. (és nem XX., ahogyan ez az 1988-as cikkben több helyütt tévesen íródott) kerületi főkönyvtárának artotékája az eltelt fél évtizedben – pontosabban 1985 és 1989 között 855 alkalommal 3420 grafikát kölcsönzött magán-személyek és intézmények (iskolák, könyvtárak, művelődési házak, házasságkötő termek, honvédség stb.) részére. Az említett időszak-

ban 224 kiállítást is kölcsönöztünk, egyáltalán nem „spontán”, hanem – akárcsak az ún. egyéni kölcsönzések többségét – ajánló katalógusaink alapján. Az artotéka teljes grafikai állománya jelenleg mintegy 4500 darab. A kölcsönzött anyagban olyan művészek alkotásai szerepelnek, mint *Borsos Miklós*, *Csohány Kálmán*, *Gácsi Mihály*, *Gross Arnold* és *Kondor Béla*, hogy csak a névsor elejét említsem, de folytathatnám *Lakner Lászlóval*, *Maurer Dórával* vagy éppen *Szász Endrével*. Úgy vélem, hogy a felsorolt művészek kezenyomát viselő rézkarcok, linómetszetek, litográfiák és szitanyomatok kétségkívül megfelelnek a műalkotás „mint olyan” kritériumainak.

Cikkének befejező részében *Tószegi Zsuzsanna* az óvodáskorú gyermekek könyvtárba járásának szükségességét taglalja, amivel magam is egyetérték. Más kérdés – legalábbis szerintem –, hogy e célra nem feltétlenül a

gyermeknek szóló kiállítások a legalkalmasabbak a rendelkezésre álló eszköztárból, bár semmiképpen sem hiányozhatnak belőle.

Befejezésül egy idézet és egy megjegyzés: „Hogy a milói Vénusból mi maradna, ha csak minden harmadik látogató érezne ellenállhatatlan vágyat megtapogatni nem létező, de mégis sugárzó mosolyát? Még rá gondolni is rossz.” Így igaz. Azzal a csekélynek nem mondható különbséggel, hogy – a sajna csonka karral reánk maradt klasszikus szépség arckifejezése inkább bosszúnak, esetleg érzelem nélkülinek mondható. A megfoghatatlan mosolyú hölgyet, akinek arcáról valóban az „örök asszonyi”, tétova, sejtelmes mosoly sugárzik, az a valóban szembetűnő és mégis megfoghatatlan, mert utánozhatatlan mosoly, nos, azt a hölgyet Mona Lisának hívják.

Aknay Tibor

Hírek az IFLA életéről

Az IFLA Journal 1990/1. számának hírvivata alapján

Kialakult az IFLA stockholmi, 56. konferenciájának (főtema: könyvtárak – információval a tudásért) menetrendje. A szakosztályoktól, szekcióktól és kerekasztaloktól beérkezett előzetes tájékoztatás alapján – többek között – a következő témákkal fognak foglalkozni: a könyvtárak jövője Afrikában: új megközelítések; az új formák (online keresés, CD-ROM, mikroformátumok) hatása a kurrens és retrospektív nemzeti bibliográfiák használatára; a könyvtáros szakmai szerepe az integrált kórházi könyvtárakban; integrált gyermekkönyvtári szolgáltatások a skandináv országokban, gyermekkönyvtárak a fejlődő országokban; a tartós papírra irányuló kutatások; könyvtárak, kultúra és szakmai képzés; fejlemények az információs technológiában, a könyvtári műveletek gépesítése, alkalmazási lehetőségeik; a copy-right és a dokumentumellátás konfliktusa; a könyvtárközi kölcsönzés módszerei a vakok ellátásában; a házhoz kötötteknek nyújtott szolgáltatások; a változások irányítási problémái az északi országok nemzeti könyvtáraiban; a ritka könyvek és kéziratok hamisítása; az

iskola szerepe az analfabetizmus elleni harcban; az időszaki kiadványok központi katalógusainak megváltozó szerepe, tekintettel az ISDS központokra; árindek, regionális statisztikák, statisztikai módszerek; a könyvtár minősége a társadalomtudományok szemszögéből; a teljesítmény mérése a felsőoktatási könyvtárakban; az AV-anyagok kezelésének oktatása; a könyvtárosok imázsa, tekintélye és státusa; a könyvtáros egyesületek és a könyvtárügy fejlődése a harmadik világban; az olvasás és az írni-olvasni tudás dinamikája Izlandban; az olvasási kultúra fejlődése Jugoszláviában.

Egyes szervezeti egységek a konferencia csütörtöki napján egész- vagy félnapos műhelybeszélgetéseket tartanak. Néhány téma ezek közül: a tudományos irodalom új árendszere és kihatása az egyetemekre; a közigazgatási könyvtárak együttműködése más típusú könyvtárakkal; a gyermekirodalom számítógépes feldolgozása és információcseréje; új kihívások, új kezdeményezések, új ígéretek a szakmai továbbképzésben; biztonság a könyvtár-